

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Перший проректор

Набока О.Г. Набока О.Г.

«30» серпня 2021 р.

**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КРЕАТИВНІСТЬ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ»**

підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальності 232 Соціальне забезпечення

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

Соціальне забезпечення

(назва програми)

мова навчання

українська

Слов'янськ – 2021 р.

Розробник:

Співак Я. О., доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної роботи ДВНЗ «ДДПУ».

Рецензенти:

Курінна С. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Трубник І. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «ДДПУ»

Робоча навчальна програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

Погоджено групою забезпечення спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Керівник групи забезпечення

С. В. Коношенко

С. В. Коношенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

30 серпня 2021 р. протокол №1

1. Опис навчальної дисципліни

7 семестр

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 60	Рік підготовки:	
	4-й	4-й
	Семестр	
	7-й	7-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2 самостійної роботи студента – 2	16 год.	8 год.
	Практичні	
	14 год.	8 год.
	Лабораторні	
	- год.	- год.
	Самостійна робота	
	30 год.	44 год
Вид контролю: залік		

8 семестр

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 120	Рік підготовки:	
	4-й	4-й
	Семестр	

	8-й	8-й
	Лекції	
	16 год.	8 год.
	Практичні	
	26 год.	8 год.
	Лабораторні	
	- год.	- год.
	Самостійна робота	
	78 год.	104 год.
	Вид контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 3 самостійної роботи студента – 4		

Метою вивчення навчальної дисципліни «Креативність у соціальній сфері» є: формування цілісного уявлення щодо креативності як складника професійності МСП; усвідомлення необхідності застосування креативних знань, умінь і навичок у соціальній діяльності; забезпечення розуміння сутності таких понять, як творчість, креативність, креативні здібності, креативне мислення, креативна активність, креативна ідея, креативна діяльність; домогтися усвідомлення необхідності правильно й ефективно застосовувати на практиці отримані теоретичні знання щодо креативності як особистісно-професійної властивості працівника соціальної сфери.

2. Матриця результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни

«Креативність у соціальній сфері»

Результати навчання	Методи навчання	Методи контролю
<p>Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.</p> <p>Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги. Ефективно працювати як індивідуально, так і у складі міждисциплінарної команди фахівців</p>	<p>словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда); практичний метод (практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); проблемний виклад матеріалу, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, кейс-стаді, ділові ігри, робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні,</p>	<p>усне та письмове опитування, тестові завдання, реферати, презентації, спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, метод самоконтролю; екзамен у 8 семестрі</p>

	веборієнтовані;	
--	-----------------	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	зокрема				усього	зокрема			
		л	пр	-	с.р.		л	пр	-	с.р.
7 семестр										
Тема 1. Предмет і визначальні поняття курсу	13	4	3	-	6	13	2	2	-	9
Тема 2. Креативність як творчий процес	13	4	3	-	6	13	2	2	-	9
Тема 3. Готовність працівника соціальної сфери до креативної діяльності	11	2	3	-	6	11	1	1	-	9
Тема 4. Бар'єри креативної діяльності працівника соціальної сфери	11	2	3	-	6	10	1	1	-	8
Тема 5. Діагностика креативності та критерії її визначення: продуктивність, новизна, нестандартність, вербальна й невербальна креативність	12	4	2	-	6	13	2	2	-	9

Разом за 7 семестр:	60	16	14	-	30	60	8	8	-	44
8 семестр										
Тема 6. Креативність як необхідна умова творчої діяльності працівника соціальної сфери.	26	4	6	-	16	25	2	2	-	21
Тема 7: Креативне мислення як інваріант професіоналізму майбутнього працівника соціальної сфери.	24	3	5	-	16	25	2	2	-	21
Тема 8. Креативні техніки, методика та технології в роботі працівника соціальної сфери.	24	3	5	-	16	25	2	2	-	21
Тема 9. Креативне середовище як основа успішної професійної діяльності працівника соціальної сфери.	22	3	5	-	14	23	1	1	-	21
Тема 10. Креативна компетентність працівника соціальної сфери.	24	3	5	-	16	22	1	1	-	20
Разом за 8 семестр:	120	16	26	-	78	120	8	8	-	104
Разом за 7 та 8 семестри:	180	20	52	-	108	180	16	16	-	148

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден	заоч
7 семестр			
1	Креативність у науковій теорії та практиці.	4	2
2	Історико - педагогічні основи становлення креативності у вітчизняній і зарубіжній педагогічній думці.	4	2
3	Філософсько-світоглядні основи становлення креативності як індикатора суспільного прогресу.	2	1
4	Психологічні основи розвитку креативності як особистісного потенціалу.	2	1
5	Соціологічні аспекти розвитку креативності як суспільного складника	4	2
Разом за 7 семестр		16	8
8 семестр			
6	Ретроспективний аналіз дефініції креативності як основи творчої педагогічної діяльності	4	2
7	Зміст і структурні складники креативності в системі наукових досліджень.	3	2
8	Креативність у контексті творчо-креативної взаємодії викладача і студента.	3	2
9	Креативна компетентність як складова професійної майстерності.	3	1
10	Техніки, методика, технології креативності в професійній діяльності.	3	1
Разом 8 семестр		16	8
Разом за 7 та 8 семестри		32	16

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден	заоч
7 семестр			
1	Поняття «креативності». Класифікація визначень креативності	3	2
2	Співвідношення понять «креативність» та «творчість». Креативність та творчість особистості в працях науковців.	3	2
3	Креативна соціально-педагогічна діяльність. Формування креативної активності поведінки працівника соціальної сфери. Переміщені особи, як найбільш креативна частина трудових ресурсів.	3	1
4	Роль різнотипових психологічних бар'єрів у здійсненні креативної діяльності. Умови їх уникнення.	3	1
5	Особливості діагностики креативності. Параметричний підхід до дослідження креативності.	2	2
Разом за 7 семестр		14	8
8 семестр			
6	Особливості творчої діяльності працівника соціальної сфери.	6	2
7	Поняття та види креативного мислення. Антишаблонність та антистандартизація поведінки як основа розвитку креативного мислення	5	2
8	Потенціал креативних технік, методик та технологій. Принципи використання креативних технік та методики професійної діяльності працівника соціальної сфери.	5	2
9	Ознаки креативного середовища. Показники	5	1

	креативного середовища. Підходи, що забезпечують функціонування креативного середовища.		
10	Поняття «креативна компетентність». Структурний підхід до визначення креативної компетентності.	5	1
Разом 8 семестр		26	8
Разом за 7 та 8 семестри		40	16

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден	заоч
7 семестр			
1	Структура креатологічного знання. Науковий і ненауковий підходи у вивченні креативності.	6	9
2	Різностямовані підходи до розуміння креативності	6	9
3	Креативні задачі та техніки в процесі готовності працівника соціальної сфери до професійної креативної діяльності.	6	9
4	Основні умови уникнення різнотипових психологічних бар'єрів у здійсненні креативної діяльності.	6	8
5	Співвідношення конвергентності та дивергентності у творчому процесі. Тест віддалених асоціацій (RAT).	6	9
Разом за 7 семестр		30	44
8 семестр			
6	Структура креативності працівника соціальної сфери в умовах фахової підготовки. Компоненти та показники креативності працівника соціальної сфери.	16	21
7	Методики визначення креативного мислення.	16	21
8	Структура та методика використання креативних технік та методик.	16	21

9	Блочна структура креативного середовища вишу як умова успішної креативної діяльності.	14	21
10	Компоненти та показники креативності майбутніх соціальних педагогів як основи креативної компетентності.	16	20
Разом 8 семестр		78	104
Разом за 7 та 8 семестри		108	148

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання студентів із вивчення навчальної дисципліни визначаються у балах, які виставляються згідно з критеріями оцінювання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекційні, практичні) та самостійної роботи. Для студентів заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу.

Оцінювання результатів навчання студентів у процесі *лекційного заняття* виставляється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції (1 бал); складання її конспекту та активна участь у процесі лекції (2 бали).

Відповідь на *практичному занятті* оцінюється за наступними критеріями:

7 балів - здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

4 бали - здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

2 бали - здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти у 7 семестрі оцінюється у 55 б. (денна форма навчання) та 73 б. (заочна форма навчання). У 8 семестрі - у 55 б. (денна форма навчання) та 73 б. (заочна форма навчання).

Результати поточного контролю рівня знань студентів очної та заочної форм навчання (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у наприкінці кожного заняття до відома всіх студентів і виставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнято	

Допуск до підсумкового контролю з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати

здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно», крок шкали – 1. При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

– звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;

– звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, - за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни;

– допущені до складання екзамену (у деканат обов'язково надається аркуш відповіді здобувача).

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання, 7 семестр)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	2	1	7	2	11	2
Т 2	2	1	7	2	11	2
Т 3	2	1	7	2	11	2
Т 4	2	1	7	2	11	2
Т 5	2	1	7	2	11	2
Разом	10	5	35	10	55	10

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (заочна форма навчання, 7 семестр)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 1	2	1	3	1	15	3
Т 2	2	1	3	1	15	3
Т 3	2	1	3	1	15	3
Т 4	2	1	3	1	14	3
Т 5	2	1	3	1	14	3
Разом	12	5	15	5	73	15

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (денна форма навчання, 8 семестр)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т 6	2	1	7	2	11	2
Т 7	2	1	7	2	11	2
Т 8	2	1	7	2	11	2
Т 9	2	1	7	2	11	2
Т 10	2	1	7	2	11	2
Разом	10	5	35	10	55	10

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам, із розподілом за темами за результатами поточного контролю (заочна форма навчання, 8 семестр)

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min

Т 6	2	1	3	1	15	3
Т 7	2	1	3	1	15	3
Т 8	2	1	3	1	15	3
Т 9	2	1	3	1	14	3
Т 10	2	1	3	1	14	3
Разом	12	5	15	5	73	15

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для поточного та підсумкового контролю, екзамен, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних і групових завдань.

Перелік екзаменаційних питань

1. Поняття «креативність» в науці та практиці.
2. Наукові підходи до формування креативності. Особливості креативної освіти.
3. Етапи формування креативності особистості: природний, інтелектуально-творчий, особистісно-креативний.
4. Проблема креативності у працях В. Сухомлинського.
5. Наукові підходи вчених до становлення креативності.
6. Основні підходи до розуміння творчості: теологічний, логіко-гносеологічний, класичний, антропологічний, матеріалістичний, персоналістичний.
7. Філософські принципи формування креативності.
8. Наукові підходи до формування креативної особистості: структурно-системний, підхід активної самоактуалізації креативних здібностей та творчої активності.
9. Компоненти та параметри креативності за Дж. Гілфордом.
10. Ознаки креативної особистості. Поняття „креативність” у психології.

11. Напрями креативності у соціологічній науковій теорії: феноменологічний, біхевіористичний, прагматичний, неопрагматичний.
12. Алгоритм взаємозв'язку креативності й соціального складника особистості за Дж. Мідом.
13. Підхід Р. Флоріди до поняття креативності.
14. Соціальна сутність креативності в працях Г. Ларіна.
15. Класифікація визначень креативності (Л. Т. Репуччі): гештальтистські, інноваційні, естетичні, психоаналітичні, проблемні.
16. Аналіз наявних знань про креативність у психологічній науці (Ф. Баррон, Д. Харрінгтон).
17. Підходи до розуміння креативності у зарубіжній педагогіці.
18. «Первинна» та «вторинна» креативність у самоактуалізаційній теорії А. Маслоу.
19. Креативність у структурі мотивації, мислення, потенціалу та здібностей.
20. Якості творчої особистості за Ю. Колюткіним. Змістові складники креативності.
21. Особливості творчої взаємодії викладача і студента.
22. Особливості формування креативної особистості майбутнього фахівця.
23. Соціально-педагогічні умови формування креативності.
24. Креативність в контексті педагогічної майстерності педагога.
25. Типи творчої особистості педагога за В. І. Андрєєвим.
26. Підходи, до розуміння креативної компетентності в науковій теорії і практиці.
27. Ознаки креативної компетентності.
28. Показники креативної компетентності.
29. Креативна компетентність як інтегральна творчо-професійна властивість менеджера соціокультурної діяльності.
30. Потенціал креативних технік, методик та технологій.
31. Принципи використання креативних технік та методик.

32. Структура використання креативних технік та методик в професійній діяльності менеджера соціокультурної діяльності.
33. Принципи пошуку креативної ідеї, інсайт.
34. Психологічні чинники розвитку креативного мислення.
35. Креативність як чинник професійної успішності менеджера соціокультурної діяльності.

7. Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна:

1. Довгань Л. Є., Ситник Н. І. Креативний менеджмент. Навч. Посібник. К: ВД Винниченко. 2017., 248 с.
2. Кондрашихина О. А. Психогенетика: учебное пособие. Киев: Центр учебной литературы, 2018. 167 с
- Креативність у концепції А. Маслоу [Електронний ресурс] / І. М. Поклад. Режим доступу: <http://newacropolis.org.ua/uk/content/>.
4. Макаренко Н. М. Психологічні чинники розвитку креативного мислення майбутніх практичних психологів. Автореферат [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/464613/>.
5. Менеджмент соціокультурної діяльності. Колективна монографія / Львівський національний університет імені Івана Франка ; упоряд. О. В. Козаренко, наук. ред. В. П. Пасічник. Львів: Растр-7, 2018. 208 с.
6. Макаренко Н. М. Психологічні чинники розвитку креативного мислення майбутніх практичних психологів. Автореферат [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/464613/>.
7. Павленко В. В. Креативність: сутнісна характеристика поняття. Креативна педагогіка: [наук.-метод. журнал] / академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся». Житомир, 2017. Вип. 11., С.120–131.

8. Педагогіка вищої школи. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://piduachniki.com/10470406/pedagogika/innovatsiyi_tehnologiyi_metodi_navchannya

9. Співак Я Опорний конспект лекцій із навчальної дисципліни «Креативність у соціальній сфері» для підготовки здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти спеціальності 232 Соціальне забезпечення. – Слов'янськ: ДДПУ, 2021 р., 151 с.

10. Шкабаріна М. А. Розвиток педагогічної креативності майбутніх учителів початкової школи у процесі вивчення фахових дисциплін : монографія. К., 2017., 336с.

Допоміжна:

1. Бондаренко Н. В. Мейнстрім освітнього прогресу в Україні – компетентність - креативність. «Science progress in European countries: new concepts and modern solutions»: Papers of the 9th International Scientific Conference. September 6, 2019, Stuttgart, Germany, September 06, 2019, c. Stuttgart, Germany. С. 91–102.

2. Журавель Т. О. Інтегроване навчання – основний складник STEM-освіти. Освіта та розвиток обдарованої особистості. - № 12 (55) /12/2017. с. 32

3. Закон України «Про освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст. 380

4. Закон України «Про фахову передвищу освіту». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 30, ст. 119

4. Коваленко О. STEM-освіта: досвід упровадження в країнах ЄС та США. Рідна Школа. 2017. № 4. С. 46 – 49.

5. Кудрявцева Т. О. Студентоцентризоване навчання як сучасна парадигма вищої освіти. URL: http://college.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2018/01/Kudriavtseva_pedagog-chyt-2018.pdf (дата звернення: 01.12.2019).

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронний каталог бібліотеки ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» - Режим доступу: <http://ddpu.edu.ua:8081/ua>

2. Електронні ресурси Національної бібліотеки України імені В. Вернадського – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>.

3. Креативність та її зв'язок з інтелектом // warrax.croco.net.

4. Критерії оцінки ідеї // www.superidea.ua/tm/ps/ocenka.htm.

5. [Національний репозитарій академічних текстів – Режим доступу :](http://nrat.ukrintei.ua/)

9. Посилання на дистанційний курс

дистанційний курс «Менеджмент соціального забезпечення та кадрова політика» (<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1229/>);